

Vastu võetud 17. juunil 2010 küla üldkoosolekul

ADISTE KÜLA ARENGUKAVA
aastani 2020

Koostatud juuni 2010

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS	3
2	KÜLA OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS	4
2.1	Küla ajalooline taust	4
2.2	Küla asukoht	5
2.3	Küla elanikkond	5
2.4	Küla looduslike olude kirjeldus	5
2.5	Küla sotsiaalmajanduslike olude kirjeldus	6
2.6	Küla infrastruktuuri kirjeldus	6
2.7	Kultuuritegevus külas	6
2.8	Kokkuvõte küla olukorrast	7
2.9	Visioon Adiste küla olukorrast aastal 2020	7
3	SWOT ANALÜÜS	8
4	KÜLA ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS	9
4.1	Aktiivne ühistegevus ja kultuurielu	9
4.2	Funktsionaalne külakeskus	9
4.3	Vabaajaveetmise võimalused	10
4.4	Infrastruktuur	10
4.5	Terve ja turvaline küla	10
5	OLULISED VALDKONNAD KÜLA ARENGUS	11
5.1	Ettevõtlus ja infrastruktuur	11
5.2	Ühistegevus ja kultuurielu	11
5.3	Turvaline küla	11
5.4	Külaplatsi arendamine	12
6	ARENGUKAVA	12
6.1	Tegevuskava	12
6.2	Arengukava elluviimine, seire ja hindamine	13
6.3	Küla arengukava seos valla arengukavaga	14
	KOKKUVÕTE	14

1.SISSEJUHATUS

Adiste küla arengukava on koostatud aastateks 2010-2020 ja paneb paika Adiste küla tulevikuvisioni ja sellest lähtuvad arengueesmärgid.

Arengukava loomisel on väga oluliseks peetud, et kogu arengukava sisu oleks läbi arutatud enamuse Adiste küla elanikega. Mida suurem on inimeste arv, kes on osalenud arengukava loomisel, seda põhjalikum ja vettpidavam on arengukava.

Arengukava on oluline dokument selleks, et planeerida ühisarvamuse põhjal tegevusi pikemas perspektiivis ja välja tuua nii küla tugevused kui ka nõrkused, mille kaudu saab määratleda võimalikud arengud tulevikus.

Adiste küla arengukava sisaldab arenguvisioni ja konkreetseid tegevusi lähimaks kümneks aastaks.

Arengukava on aluseks Põlva Vallavalitsusele, erinevatest fondidest investeringute taotlemiseks ja külarahvale ühistegevuste planeerimiseks ja läbiviimiseks. Samuti on arengukava heaks infoallikaks kõigile, keda huvitab Adiste küla ajalugu, hetkeolukord ja kohalike elanike arvamused tuleviku arengu visioon. Samuti annab arengukava külaelanikele ja loodud mittetulundusühingule selgemad suunad ja konkreetset eesmärgid, mille poole liikuda.

2.KÜLA OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS

2.1 Küla ajalooline taust

Rahvapäraselt ADISTÕ
murrakus AT'STÕ

Millal Adiste küla esmakordselt mainiti pole hetkel teada. Kui Adistes hakati talurahvale haridust jagama, muutus ka külaelu aktiivsemaks. 1860.a. ehitati esimene koolimaja, kuigi esimene õpetaja Toru Toomas mõistis ainult laulda ning kooli peeti Ruusa talu rehetoas.

Kool oli külaelu keskuseks. „Koolimaja Adistes oli sama tähtis kui kirik Põlvas,“ meenutas endine õpilane Endel Talve.

Erilise panuse seltsielu kujunemisele andis noor õpetaja Albert Ivask, kes juhatas Adiste Algkooli aastatel 1929-1940. Albert Ivask pani koolis ja külas uued moodsad tuuled puhuma. Koolis alustas tegevust loodusring, tegeldi koduloo uurimisega, tegutses punaseristi ring. Innukalt hakati tegelema spordiga. Tänu õpetaja A. Ivaski ettevõtmisele rajati 1931.a. spordiplats.

1930.a. moodustati Adiste Maanoorte Klubi, kus oli liikmeid üle 40-ne. Klubitööst võtsid osa ka naaberkülad, sügisel pidas klubi oma lõikuspidu.

Tegutses Adiste- Miiaste segakoor ja Adiste orkester. Segakoor käis 1930.a. Tallinnas laulupeol.

Oluline on ka fakt, et Adiste Algkooli raamatukogust on alguse saanud Himmaste raamatukogu.

Kool suleti 1965.a. õpilaste vähesuse tõttu. Mõned aastad hiljem avas koolimajas ukse Adiste kauplus.

Adiste külas on mitmeid kohti, millega käib kaasas ka legend.

2.2 Küla asukoht

Adiste küla asub Põlva maakonnas Põlva vallas. Küla paikneb Kanepi-Leevaku maantee ja Himmaste-Rasina maantee vahelisel alal, ulatudes lõunas Vanaküla piirini ja lõpeb põhjas Põlva valla ja Mooste valla piiril. Küla kaugus Põlva linnast ja ühtlasi ka valla keskusest on ligikaudu 10 km. Adiste küla poolitab Kooskora oja (Jaanioja) ürgorg.

Küla asend võimaldab külaelanikel käia tööl nii Põlvas kui ka lähemates linnades Tartus ja Räpinas. Adiste bussijaama läbib bussiliiklus marsruudil Põlva – Räpina ja Kooskora bussipeatust marsruudil Põlva – Mooste.

2.3. Küla elanikkond

Adiste külas elas Põlva Vallavalitsuse andmetel seisuga mai 2010.a. 88 inimest.

Talud ja elamud paiknevad külas hajali, paljud neist kahel pool Kooskora oja ürgorgu.

2.4. Küla looduslike olude kirjeldus

Adiste küla asub loodusliku oru kallastel ja küla läbib Kooskora oja. Kooskora oja saab alguse Viira järvest ja suubub Ahja jõkke. Oja pikkus on 16,7 km. Oja moodustab oma teel mitmeid soojärvi. Adistes asub ka Kirivalätte allikas, kus kevadeti katab metsaalust sinilillevaip.

Küla aladel on suured põllumaad, mis kõik on kasutuses ja viljakandvad.

Küla piirialadel on metsad, mis on eraomandis. Metsad on seenerikkad, pakkudes külaelanikele lisa teenimisvõimalust.

Külas asub väike hiiesalu, mis pakub silmailu kõigile, kes külast läbi sõidavad.

Talud Adiste külas on hooldatud ja korrastatud.

2.5. Küla sotsiaalmajanduslike olude kirjeldus

Adiste külas tegutseb Äriregistri andmetel 1 Osühing ja 4 FIE-t.

Külas puudub oma keskus ja kooskäimiskoht.

Enamik Adiste tööealisest elanikkonnast käib tööle Põlva valla või Põlva linna ettevõtetesse. Lähim lasteaed asub Mammaste Lasteaed-Algkoolis ning lähimad koolid on Himmaste Algkool, Mammaste Lasteaed-Algkool, Kauksi Põhikool ning Põlva linnas asuvad Põlva Keskkool ja Põlva Ühisgümnaasium.

2.6. Küla infrastruktuuri kirjeldus

Adiste küla piirneb 2 teega, milleks on Kanepi- Leevaku ja Himmaste-Rasina maanteed. Küla läbib 1 riigitee ja 3 valla kruusakattega teed.

Külas puudub tänavavalgustus ja tsentraalne veevarustus. Enamustel talumajapidamistest on salvkaevud ja lokaalne kanalisatsioonisüsteem.

Taaskasutatava prügi jaoks on Põlva valla poolt paigaldatud Adiste bussipeatuse vahetusse lähedusse prügikonteinerid, mis võimaldavad tasuta ära anda taaskasutatavad pakendid, sh. kile-, klaas-, plastik- ja metallpakendid ning paberit ja kaartongi. Leibkonnad kasutavad valla poolt korraldatavat olmejäätmete veoteenust. Kõik külas asuvad eluhooned on varustatud elektriga.

2.7. Kultuuritegevus külas

Aktiivsemad külaelanikud käivad käsitööringides Miiastes ja Himmastes. Ühised kultuuriüritused ja kooskäimised külarahva vahel puuduvad, kuid elanikkond võttis aktiivselt osa mittetulundusühingu Adiste asutamisest ja on huvitatud Adiste küla traditsioonide loomisest.

2.8 Kokkuvõte küla olukorrast

1. Looduslikud olud Adiste küla lähiümbruses on head. Võimalik turismi arendamine.
2. Maanteede võrk külas on suhteliselt hea. Bussiliiklus rahuldab elanikkonna vajadusi.
3. Küla elanikkond on viimastel aastatel aktiveerunud ja loodud on mittetulundusühing.
4. Külas on paranenud heakord ja koduaiad on muutunud hooldatuteks.

2.9 Visioon Adiste külast aastal 2020

Adiste küla asub endiselt looduskaunis kohas. Kaunis loodus on säilinud endisel kujul. Elanikkond on aktiivne ja tervislike eluviisidega. Külas on küllaldased võimalused vaba aja veetmiseks ning arenenud on loodusturism.

Küla teed on muudetud tolmuwabaks. Tänu kogukonna pingutustele on paranenud küla üldilme, selleks on värvitud majad, korrastatud ühiselt kasutatavad alad, korrastatud koduaiad. Aastaks 2020 on rajatud külaväljalõkkeplats, kõlakoda jne. Regulaarselt toimuvad külapeod küla jaanituli, vastlad.

Toimuvad õpitoad ja loengusarjad, võetakse osa huviringidest.

Külas toimuvad ühistegevused ja talgud, mis on aidanud tõsta külaelanike teadlikkust, oma küla patriotismitunnet ja kasvatanud ühtekuuluvustunnet. Aktiivsemaid külaelanikke tunnustatakse.

3.SWOT ANALÜÜS

<p>Tugevused</p> <ol style="list-style-type: none">1.Looduskaunis koht.2.Vaatamisväärsused ümbruskonnas (Kiriväläte, Adiste Algkooli hoone)3.Hästi arenenud teedevõrk, bussiliiklus.4.Uute algatustega kaasalöövad külaelanikud.5.Turvaline keskkond laste kasvatamiseks.6.Valla poolt läbiviidav hästitoimiv aastaringne teedehooldus.	<p>Võimalused</p> <ol style="list-style-type: none">1.Külakeskuse platsi kujundamine- sh. varjualune, lõkkeplats, kõlakoda jne.2.Naabrivalve käivitamine.3.Külasisese ühistegevuse aktiveerimine.4.Koostöövõrgustik külakogukonnas vastastikuste teenuste osutamiseks (ettevõtjad-ettevõtjad; elanikud- ettevõtjad; elanik-elanik jne.), ühiseluliste tegevuste läbiviimiseks (talgud, piirkonna huvide eest seismine, kodukaunistamise päevad jne.)5.Ettevõtluse hoogustamine ja huvi ning tingimuste loomine uute ettevõtete tulekuks külla.6.Noorte aktiivsem kaasamine.7.Koostöö naaberküladega.8.Endise Adiste Algkooli hoone aktiivsem kasutus lähtudes küla vanadest traditsioonidest.
<p>Nõrkused</p> <ol style="list-style-type: none">1.Vähene ettevõtete arv külas.2.Tööpuudus.3.Kuritegevus(vargused, lõhkumised).4.Lagunenud bussijaam.5.Puudub külarahva kooskäimiskoht.6.Riigitee halb seisukord,	<p>Ohud</p> <ol style="list-style-type: none">1.Töökohtade puudumine.2.Elanike vähenemine, noorte lahkumine.3.Naaberkülade kujunemine huvikeskpunktideks.

<p>puuduvad teekraavid, vajalik uus kruusakate.</p> <p>7.Kooskora oja silla puudumine, mis ühendaks küla kahte poolt.</p> <p>8.Kooskora oja puhastamise ja laiendamise vajadus.</p> <p>9.Postiringi lähemale toomine peredele.</p> <p>10.Puuduvad talude viidad ja vajalikud 4 infostendi.</p> <p>11.Puudub tolmutõrje.</p>	
---	--

4.KÜLA ARENGU EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS

4.1 Aktiivne ühistegevus ja kultuurielu

- Külavanema valimine ja Adiste küla MTÜ loomine
- Alustada traditsiooniliste ühisürituste läbiviimist sh. jaanipäev ja vastlapäev
- Osaleda üheskoos kultuuriüritustel
- Luua koostöövõrgustik üle valla klubide ja ettevõtjatega eritasandil ja korraldada ühiseid tegevusi sh. kultuuriüritusi
- Regulaarselt korraldada talguid küla heakorra parandamiseks
- Tunnustada aktiivseid külaelanikke
- Osaleda erinevatel koolitustel

4.2.Funktsionaalne külakeskus

- Rajada lõkkeplats koos kõlakoja, varjualuse ja muu inventariga väliürituste läbiviimiseks
- Ehitada välikäimla

4.3 Vabaajaveetmise võimalused

- Meelelahutusvõimaluste laiendamine
- Sportimisvõimaluste laiendamine

4.4 Infrastruktuur

- Siltide ja viitade paigaldamine, koostöö teede valdajatega.
- Infostendide paigaldamine

4.5. Terve ja turvaline küla

- Luua toimiv naabrivalve
- Propageerida elanikkonnale tervislikke eluviise ja karskuspõhimõtteid
- Oma küla tunnetuse tekitamine külaelanike seas
- Regulaarsete ühistalgute algatamine ja korraldamine

5.OLULISED VALDKONNAD KÜLA ARENGUS

5.1 Ettevõtlus ja infrastruktuur

Küla elukeskkonna parandamiseks ja atraktiivsuse tõstmiseks on oluliseks aluseks küla arengukava olemasolu ning kohapealne initsiatiiv kogu elanikkonna poolt. Eelkõige on vajalik korras hoida olemasolevad teed ja toimiv prügimajandus. Vajalik on suurendada suhtlemist külas ja arendada erineval tasemel tehtavat koostööd.

5.2 Ühistegevus ja kultuurielu

Täiusliku elu üheks aluseks on aktiivne külaelanike ühistegevus ja kultuurielu. Ühistegevuse paremaks korraldamiseks ja elluviimiseks on vajalik rajada lõkkekoht varjualusega, kõlakoda. Eesmärgiks on külaelanikele välja kujundada kooskäimiskoht ning luua täiendavaid vabaajaveetmise võimalused, mis on avatud ka kõigile külalistele. Mitmekülgsed sidemed ja ühisüritused naaberküladega rikastavad kultuurimaastikku ja annavad inimestele suurema võimaluse suhtlemiseks, meelelahutuseks ja kogemuste vahendamiseks.

Alguse peavad saama traditsioonilised ühisüritused- jaanituli, vastlad.

Oluline on Adiste küla ajaloo jäädvustamine, küla kultuuri- ja loodusväärtuste viidastamine ning kaardistamine.

5.3 Turvaline küla

Terve ja turvalise küla eelduseks on külas elavad tervislike eluviisidega eluterved inimesed. Kohalike elanike initsiatiivil koostöös vallavalitsusega

on vaja muuta oma kodukoht turvaliseks ja inimsõbralikuks. Eelkõige on võimalik kohalike elanike eestvõtmisel sisse seada toimiv naabrivalve.

5.4 Külaplatsi rajamine

Külla korraliku lõkkeplatsi rajamine on vajalik, et oleks võimalik ohutult koguneda ja tähistada jaanipäeva ning teisi sündmusi. Kindlasti on vaja juurde ehitada ka välikäimla. Sobiv asukoht lõkkeplatsiks on arutamisel külarahvaga. Lõkkekoha lähedusse on vajalik ehitada puidust kerge varjualune, et oleks võimalik ka vihma korral üritusi läbi viia. Pikemas perspektiivis on vajalik rajada ka kõlakoda.

6.ARENGUKAVA

6.1 Tegevuskava

AEG	TEGEVUS, INVESTEERINGU OBJEKT	RAHASTAMI SE ALLIKAS JA KOOSTÖÖ	VASTUTAJA
2011 - 2015	Kooskora oja silla ehitus ja Kooskora oja puhastamine	Fondid, Põlva vald, külaelanikud	MTÜ Adiste, Põlva Vallavalitsus
2011 - 2015	Varjualuse ja lõkkeplatsi rajamine	Külaelaniku, Põlva vald, fondid	MTÜ Adiste, Põlva Vallavalitsus
2011 - 2015	Välikäimla rajamine	Külaelanikud fondid	MTÜ Adiste
2011	Adiste bussijaama	Põlva vald	Põlva

- 2013	ootekoja renoveerimine ja uue paigaldamine Kooskora peatusesse.		Vallavalitsus, MTÜ Adiste
2011	Adiste infotahvlite paigaldus	Põlva Vald	Põlva Vallavalitsus, MTÜ Adiste
2010 - 2015	Küla ajaloo jäädvustamine	Külaelanikud	MTÜ Adiste
2015 - 2020	Kõlakoja rajamine	Fondid, Põlva vald, külaelanikud	MTÜ Adiste, Põlva Vallavalitsus
2015 - 2020	Külakiige ehitus	Fondid, Põlva vald, külaelanikud	MTÜ Adiste, Põlva Vallavalitsus
2010 - 2020	Adiste külaosa Kooskora külaplatsi väljaarendamine	Fondid, Põlva vald, külaelanikud	MTÜ Adiste, Põlva Vallavalitsus
2010 - 2020	Koristustalgute, külapäeva, Jaanipäeva ja Vastlapäeva korraldamine igaaastaselt	Külaelanikud , fondid, Põlva Vald	MTÜ Adiste

6.2 Arengukava elluviimine, seire ja hindamine

Arengukava viiakse ellu küla aktiivi, külavanema ja MTÜ Adiste eestvedamisel ning külaelanike toetusel.

Küla eestvedajate põhiülesandeks on arengukava rakendamisel koordineerida tegevusi ettevõtjate, kohalike elanike, vallavalitsuse ja teiste institutsioonide vahel.

Iga arengukava vajab regulaarselt korrigeerimist ja seetõttu on planeeritud, et minimaalselt iga kahe aasta tagant tehakse külakoosolekul kokkuvõte ja antakse hinnang arengukava raames tehtud töödele, vaadatakse arengukava uuesti läbi ja vajadusel viiakse sisse muudatused.

Nendel koosolekutel esineb külavanem ettekandega tehtud töödest ning tehakse parandusettepanekud arengukava täitmiseks. Koosolekul on õigus vastavalt MTÜ Adiste põhikirjale viia sisse muudatusi ja täiendusi arengukavasse.

Arengukava täitmist jälgib külaaktiiv.

6.3. Küla arengukava seos valla arengukavaga

Adiste küla arengukava esitatakse Põlva Vallavalitsusele ja heakskiidu korral on tagatud valla ja küla arengukavade ühtsus, sest küla arengukava võetakse valla arengukava täitmisel ja ka uuendamisel arvesse. Juhul, kui Põlva Vallavalitsus teeb ettepanekuid Adiste küla arengukava muutmiseks, arutatakse need läbi ja viiakse vajalikud muudatused sisse. Ühtsuse tagamine kahe arengukava vahel on väga oluline, sest küla areng ei saa toimuda ilma vallapoolse toetuseta.

KOKKUVÕTE

Adiste külal on tänu headele looduslikele tingimustele ja kultuuriajaloole ning inimressursile head võimalused arendada välja küla, kus on tagatud eelkõige heaolu kohalikele elanikele. Käesolevas arengukavas toodud tegevused ja eesmärgid on reaalne ellu rakendada arengukavas märgitud tähtaegadel. Selleks peab kasutama olemasolevaid võimalusi s.t. koostööd seltsingute, mittetulundusühingute, ettevõtjate, fondide, vallavalitsuse, teiste institutsioonide ja kohalike elanike vahel.

Arengukavast ilmnev erinevus praeguse tegelikkuse ja visiooni vahel on ületatav, kui arengukava rakendamisega järjepidevalt tegeleda.